

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **Ing. E. R.**, bývajúcej v B., zastúpenej JUDr. I. J., advokátom v B., proti žalovanému **J. T.**, bývajúcemu v G., za účasti vedľajšej účastníčky na strane žalovaného A., so sídlom v B., **o 4 322,86 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp.zn. 12 C 222/2001, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského sudu v Trnave z 26. januára 2010, sp.zn. 10 Co 190/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalovanému a vedľajšej účastníčke nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Galanta rozsudkom z 27. februára 2009 č.k. 12 C 222/2001-185 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala od žalovaného uloženia mu povinnosti zaplatiť jej 4 322,86 € so 17,6 % úrokom z omeškania ročne od 28. apríla 2000 až do zaplatenia. Súd prvého stupňa žalovanému nepriznal náhradu trov konania a žalobkyňu zaviazal nahradiť vedľajšej účastníčke trovy konania vo výške 209,75 € a to v lehote troch dní od právoplatnosti rozhodnutia. Ďalej žalobkyňu zaviazal nahradiť trovy štátu na účet súdu prvého stupňa vo výške 145,52 € a to do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia. Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil ustanovením § 420 ods. 1, § 442 ods. 1 a § 443 Občianskeho zákonníka i s odôvodnením sa na svoju povinnosť rozhodovania v súlade s normami uvedenými v § 2 zákona o sudcoch a prísediacich, vecne potom záverom, podľa ktorého žalobe rovnako ako v prípade rozhodnutia jeho prvším rozsudkom nebolo možné vyhovieť, a to napriek doplneniu dokazovania na otázku výšky vznikutej škody, keď mal za to, že priznanie požadovanej náhrady škody by bolo v rozpore so zákonom. Uviedol, že na strane žalobkyne by to založilo bezdôvodné obohatenie. Súd prvého stupňa poukázal na to, že žalobkyňa v prejednávanej veci totiž neprislúchalo postavenie vlastníčky veci poškodenej škodnou

udalosťou a tak jej chýbala i vecná legitímácia na podanie žaloby o náhradu škody. Prvostupňový súd argumentoval, že žalobkyni nevznikla majetková ujma v podobe skutočnej škody ani ušlého zisku, keďže do času škodnej udalosti nezískala majetkovú hodnotu, ktorú by mohla stratiť a to na rozdiel od prenajímateľa vozidla a jeho vlastníka v jednej osobe. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. i s odkazom na zákon č. 283/2002 Z.z. o cestovných náhradách a vecne úspechom žalovaného, nedostatkom jeho požiadavky na náhradu a naopak trovami vedľajšej účastníčky na strane žalovaného na preddavku na dokazovanie znaleckým posudkom a na cestovných náhradách v sumách uvedených v odôvodnení. Rozhodnutie o trovách konania štátu odôvodnil ustanovením § 148 ods. 1 O.s.p. a vecne neúspechom žalobkyne, nedostatkom jej predpokladov pre oslobodenie od súdnych poplatkov a trovami štátu na znalečnom nekrytom preddavkom.

Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Trnave rozsudkom z 26. januára 2010 sp.zn. 10 Co 190/2009 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalovaného zaviazal zaplatiť žalobkyni sumu 391,91 € s 15,5 % úrokom z omeškania od 25. januára 2002 do zaplatenia, do 3 dní a vo zvyšku žalobu zamietol. V časti trov konania štátu napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobkyňu zaviazal zaplatiť štátu náhradu trov konania v sume 132,32 € a žalovaného v sume 13,20 €, obaja Okresnému súdu Galanta do troch dní. Odvolací súd žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Žalobkyňu ďalej rozsudkom zaviazal zaplatiť vedľajšej účastníčke náhradu trov konania v sume 208,17 € do troch dní. V odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, že nemôže byť žiadnej pochybnosti o tom, že nebyť škodnej udalosti spôsobenej žalovaným, žalobkyňa by neprišla o možnosť ďalej užívať už skôr užívané vozidlo v režime leasingu a nebola by nútená nielen nechať vozidlo po dopravnej nehode nepojazdné odtiahnuť (a za tým účelom preukázateľne vynaložiť finančné prostriedky vo výške 126,87 €), ale ani predčasne ukončiť vzťah z inkriminovanej leasingovej zmluvy (a v takejto súvislosti leasingovej spoločnosti zaplatiť ňou účtované poplatky v sume 391,91 €). Náhrada takýchto výdavkov pritom žalobkyni patrila bez ohľadu na to, či bola vlastníčkou motorového vozidla, pretože z odt'ahu rozhodujúcim bolo len to, kto príslušné výdavky vynaložil a to platilo obdobne u platby za finančnú službu predstavovanú poplatkami leasingovej spoločnosti. Odvolací súd mal za to, že z oboch uvedených súm však ako k času rozhodovania napadnutým rozsudkom, tak i k času v poradí druhého rozhodovania odvolacieho súdu ostávala neuspokojenou len pohľadávka žalobkyne na finančnej službe, nakoľko z listu vedľajšej účastníčky týkajúceho sa likvidácie príslušnej poistnej udalosti a adresovaného žalobkyni a ďalšieho vyrozumenia žalobkyne leasingovou spoločnosťou

bezpečne vyplýva, že súčasťou plnenia poskytnutého najskôr leasingovej spoločnosti vedľajšou účastníčkou v sume 150 216,-- Sk a i následného plnenia žalobkyni leasingovou spoločnosťou v sume 158 044,10 Sk bola i suma predstavujúca odťahové náklady. Uviedol, že napadnutý rozsudok tak nebol správnym v časti zamietajúcej žalobu o zaplatenie sumy 391,91 € s časťou príslušenstva patriaceho k takejto sume, naopak ale správnym bol v časti sumy 126,87 € s príslušenstvom. Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa riadiac sa uvedenými úvahami podľa § 220 O.s.p. zmenil (čím inak s výnimkou ním prisúdenej sumy 391,91 € s príslušenstvom napadnutý rozsudok vo veci samej podľa § 219 ods. 1 O.s.p. fakticky potvrdil).

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa. Navrhla zrušiť rozsudok odvolacieho súdu s výnimkou časti výroku, ktorým odvolací súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 391,91 € s 15,5 % úrokom z omeškania od 25. januára 2002 do zaplatenia a zrušiť rozsudok súdu prvého stupňa a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konane, alebo ich zmeniť tak, že návrhu vyhovie. Dovolateľka namietala, že jej bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom. Uviedla, že odvolací súd na pojednávaní uskutočnenom 26. januára 2010 konal spôsobom, ktorý neumožnil účastníkom, aby v súlade s ustanovením § 118 ods. 4 O.s.p. zhrnuli svoje návrhy a vyjadrili sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci. V dovolaní ďalej uviedla, že sa jej javí ako nemožné, aby skutočnosť, že síce zaplatila sumu 259 013,80 Sk a toto plnenie stratilo reálny majetkový význam (pre zničenie motorového vozidla), že prišla o možnosť rozšírenia svojho majetku o nadobudnutie motorového vozidla nikoho nezaujímá a dokonca by išlo o stav, za ktorý nik nenesie zodpovednosť. Žalobkyňa odmieta postup súdu prvého stupňa, ktorý prijal záver, že pri rozhodovaní v súlade s ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom, pri zabezpečovaní spravodlivej ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov, musel rozhodnúť inak, ako bol názor súdu vyššieho stupňa. Dovolateľka odmieta, aby aplikácia práva bola závislá na tom, ktorý senát odvolacieho súdu vec prejednáva, a aby názor súdu vyššieho stupňa nebol rešpektovaný. Uviedla, že ide o postup, ktorý sa javí v rozpore s doterajšou súdnou praxou, ale aj právnou úpravou vymedzenou Ústavou Slovenskej republiky, Občianskym súdnym poriadkom, či inými právnymi predpismi. Dovolateľka podala dovolanie z dôvodu existencie nesprávneho právneho posúdenia, ako aj z dôvodu, že súd prvého stupňa a čiastočne i súd druhého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že s ním nesúhlasí a že je neprípustné. V ďalšom odkazuje na vyjadrenie vedľajšej účastníčky.

Vedľajšia účastníčka na strane žalovaného vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že podané dovolanie nie je prípustné, nakoľko nebol naplnený žiadny dôvod, ktorý by Občiansky súdny poriadok ako dovolací dôvod pripúšťal. Žalobkyňa sa totiž prostredníctvom svojho právneho zástupcu snažila vykonštruovať dovolací dôvod, ktorý však neexistuje a týmto spôsobom znovuotvorí otázku, ktorú oba sudy posúdili rovnako (okrem časti 391,91 €). Ďalej poukázala na to, že žalobkyni nebolo odňaté právo konať pred súdom keďže mala možnosť v priebehu celého konania od roku 2001 vyjadriť sa asi 20-krát, rovnako aj v odvolacom konaní dňa 26. januára 2010 a taktiež mala možnosť v záverečnej reči vec zhrnúť, vyjadriť svoj právny názor, k čomu aj preukázateľne došlo. K ďalšej námietke dovolateľky ohľadom zmeny rozsudku vedľajšia účastníčka na strane žalovaného uviedla, že je síce pravdou, že rozsudok bol zmenený ale bol zmenený práve v prospech žalobkyne a dovolanie je podané v zamietavej časti, ktorú však obe súdne inštancie posúdili rovnako. Preto aj keď v tejto časti rozsudku označený ako zmeňujúci, ide o úplne zhodný právny názor oboch súdov a teda nedošlo k naplneniu zásady diformity. Navrhla dovolanie odmietnuť ako neprípustné, alebo zamietnuť z dôvodu, že rozhodnutie odvolacieho súdu je správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré v zmysle § 236 a nasl. O.s.p. možno napadnúť dovolaním.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.), alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, avšak len vtedy, ak odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného právneho významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V danej veci dovolateľka napadla dovolaním rozsudok odvolacieho súdu s výnimkou časti výroku, ktorým odvolací súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 391,91 € s 15,5 % úrokom z omeškania od 25. januára 2002 do zaplatenia. Dovolateľka tak napadla rozsudok, ktorý je vo vzťahu k nej potvrdzujúci, nakoľko odvolací súd, ktorý žalobu vo zvyšku zamietol, potvrdil v tejto časti výrok rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd taktiež žalobu zamietol. Prípustnosť dovolania proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu je založená na zásade diformity, t.j. na rozdielnosti rozsudku odvolacieho súdu s rozsudkom súdu prvého stupňa. O rozdielnosť rozsudkov ide vtedy, ak boli okolnosti, ktoré sú významné pre rozhodnutie veci, posúdené oboma súdmi rozdielne a práva a povinnosti stanovené účastníkom konania sú podľa záverov týchto rozsudkov odlišné, teda rozdielne konštituujú alebo deklarujú práva a povinnosti v právnych vzťahoch účastníkov konania. Za rozdielnosť sa nepovažuje odlišné právne posúdenie veci súdmi, ak nemalo vplyv na obsah práv a povinností účastníkov konania. Pri posudzovaní prípustnosti dovolania nie je podstatné, či odvolací súd rozhodol podľa § 219 O.s.p., alebo či postupoval podľa § 220 O.s.p. a nie je významným ani formulácia výroku rozsudku odvolacím súdom. Rozhodujúcim hľadiskom je vždy obsahový vzťah rozsudkov súdov oboch stupňov v tom, ako posúdili práva a povinnosti v právnych vzťahoch účastníkov konania, a teda či právny vzťah bol rozsudkom odvolacieho súdu upravený odlišne ako v rozsudku súdu prvého stupňa. Ak ide o zhodné rozsudky súdov oboch stupňov, pokiaľ ide o vymedzenie práv a povinností účastníkov, i keď rozsudok odvolacieho súdu je označený ako zmeňujúci, prípustnosť dovolania sa neposudzuje podľa § 238 ods. 1 O.s.p. ale podľa § 238 ods. 3 O.s.p. upravujúceho prípustnosť dovolania proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu (R 12/1994).

V predmetnej veci nejde preto o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu podľa § 238 ods. 1 O.s.p., ale o rozsudok potvrdzujúci, v ktorom však odvolací súd nevyslovil, že je dovolanie proti nemu prípustné, a preto dovolanie žalobkyne ani podľa § 238 ods. 3 O.s.p. prípustné nie je. Dovolanie nie je prípustné ani podľa ustanovenia § 238 ods. 2 O.s.p. z dôvodu, že dovolací súd vo veci doposiaľ nerozhodoval.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie podmienok prípustnosti dovolania smerujúceho proti potvrdzujúcemu rozsudku, ale sa zaoberal aj otázkou, či podané dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo

uznesení) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Prípustnosť dovolania z hľadiska ustanovenia § 237 O.s.p. pritom nie je založená už tým, že dovolateľ tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou vadou uvedenou v § 237 O.s.p., ale nastáva až vtedy, ak rozhodnutie odvolacieho súdu vadou uvedenou v citovanom zákonom ustanovení skutočne trpí.

Žalobkyňa vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietala a v dovolacom konaní vady tejto povahy nevyšli najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodit'.

V dovolaní sa namieta existencia vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je taký vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv.

K odňatiu možnosti žalobkyne pred súdom konať malo podľa jej názoru dôjsť tým, že odvolací súd na pojednávaní uskutočnenom 26. januára 2010 konal spôsobom, ktorý neumožnil účastníkovi, aby v súlade s ustanovením § 118 ods. 4 O.s.p. zhrnuli svoje návrhy a vyjadrili sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci.

Podľa § 118 ods. 4 O.s.p. ak sa pojednávanie neodročuje, pred jeho skončením súd vyzve účastníkov, aby zhrnuli svoje návrhy a vyjadrili sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci. Na záver súd uznesením vyhlási dokazovanie za skončené. I keď toto ustanovenie predsedovi senátu neukladá, aby pojednávanie formálne ukončil, musí, ak podľa jeho názoru je už jeho predmet vyčerpaný, účastníkovi dať možnosť predniesť na záver pojednávania svoje návrhy, vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci. Ide o neodňateľné právo účastníka a ak mu ho súd odoprie, odníme mu možnosť konať pred súdom a realizovať procesné práva účastníka konania.

V „záverečnej reči“ môžu účastníci (rovnako ich zástupcovia) zhrnúť svoje návrhy, vyjadriť svoj návrh na vykonanie dokazovania z hľadiska jeho úplnosti, zákonnosti

a hodnotenia jednotlivých dôkazov. Vyjadriť sa môžu nielen k skutkovej stránke veci (z akých skutkových záverov mal súd vychádzať), ale tiež k právnej stránke veci (môžu uviesť, ako by mal súd vec posúdiť po právnej stránke). „Záverečnú reč“ nemusí predniesť osobne účastník konania, môže ju za neho predniesť jeho zástupca. Podstatný obsah „záverečných rečí“ treba uviesť do zápisnice o pojednávaní. Spravidla je na „záverečnú reč“ vyzvaný žalobca pred žalovaným, je však na úvahe predsedu senátu, kedy účastníkov vyzve, aby predniesli „záverečné reči“ a v akom poradí im udelí slovo.

„Záverečnou rečou“ nie je však len ten procesný úkon účastníka (jeho zástupcu), ktorý je takto označovaný aj formálne. Za „záverečnú reč“ možno aj bez tohto formálneho označenia považovať aj iný, na záver pojednávania urobený procesný úkon účastníka (jeho zástupcu), ktorým zhrňuje svoje návrhy, vyjadruje sa k dokazovaniu a k právnej stránke veci.

Z obsahu spisu vyplýva, že odvolací súd na pojednávaní dňa 26. januára 2010 (č.l. 209 spisu) oboznámil obsah spisu, umožnil žalobkyni (jej právnemu zástupcovi) predniesť a bližšie odôvodniť odvolanie. Zo zápisnice vyplýva, že účastníci urobili procesný úkon výslovne označený ako „záverečná reč“ a je z nej zrejmé, že odvolací súd vytvoril žalobkyni možnosť zhrnúť skutkové a právne závery. Právny zástupca žalobkyne túto možnosť využil, uviedol, že sa plne pridržiava doterajších podaní a mal za to, že žalobkyňa dostatočne a v plnom rozsahu preukázala všetky atribúty zodpovednosti žalovaného za vzniknutú škodu. Súd mu umožnil predniesť aj návrh, ako má byť v odvolacom konaní rozhodnuté. Uviedol, že navrhuje zmenu a vyhovenie žalobe v celom rozsahu.

Z uvedeného dôvodu dospel dovolací súd k záveru, že odvolací súd žalobkyni neodňal procesné oprávnenie zhrnúť svoje návrhy a vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci (§ 118 ods. 4 O.s.p.).

Dovolateľka v dovolaní výslovne napadla aj výroky rozsudku o trovách konania. Aj keď sú tieto výroky obsiahnuté v rozsudku odvolacieho súdu, majú povahu uznesenia (§ 167 ods. 1 O.s.p.) a túto povahu nestrácajú, hoci rozhodnutie o trovách s rozhodnutím o veci súvisí a je v ňom zahrnuté. Podmienky prípustnosti dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu sú upravené v ustanovení § 237 a § 239 O.s.p. Keďže podľa § 239 ods. 3 O.s.p. je dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu o trovách konania (akýchkoľvek) vylúčené a existencia vady konania v zmysle § 237 O.s.p. vo vzťahu k týmto výrokom v dovolacom konaní nevyšla najavo, nie je dovolanie proti nim prípustné ani podľa tohto ustanovenia.

Nakoľko prípustnosť dovolania v danom prípade nemožno vyvodit' z ustanovení § 238 ani § 239 O.s.p. a v dovolacom konaní nevyšlo najavo, že by konanie na súdoch nižších stupňov bolo postihnuté niektorou z väd uvedenou v § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobkyne ako neprípustné odmietol (§ 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky úspešnému žalovanému proti žalobkyni, ktorá úspech nemala, nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, pretože mu žiadne nevznikli (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 19. júla 2011

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová